

İÇ KONTROL VE RİSK YÖNETİMİ ETKİLEŞİMLİ EĞİTİMİ

DENETİM MÜDÜRLÜĞÜ

KURUMSAL VERİ ANALİZİ VE KALİTE YÖNETİMİ BİRİMİ

İDARİ VE MALİ İŞLER REKTÖR YARDIMCILIĞI

02 MAYIS 2024

RİSK NEDİR?

- **Risk**, bir olayın gerçekleşme olasılığı ve olaydan etkilenme durumudur.
- Belirsizlikle zorunlu etkileşim olarak da tanımlanabilir.
- **Belirsizlik** ise olası, tahmin edilemeyen, ölçülemeyen ve kontrol edilemeyen sonuçtur.
- Risk bu sonuca rağmen karar almanın bir neticesidir.
- **Riskin sonucu** ise, hem olumsuz (kayıp veya zarar) hem de olumlu (kazanç veya fırsat) etkileri olan belirsiz bir durum olabilir.

RİSK ALGISI NEDİR?

- **Risk algısı**, bir riskin olasılığı ve şiddeti hakkında insanların aldığı **subjektif bir yargı** olup, kişiden kişiye değişiklik gösterebilir.
- Genellikle bir riski daha önce deneyimlemiş kişiler için etkisi daha az olabilirken, deneyimlememiş kişiler için daha fazla olabilir.

OLASILIK VE ŞİDDET NEDİR?

- **Olasılık**, riskin gerçekleşebilme durumudur.
- **Şiddet** ise riskin gerçekleşmesi durumunda sonuçların ne kadar ciddi / etkili olacağıнын bir ölçüsüdür.
- **Risk** genellikle hem olasılığa hem de şiddete birlikte bakılarak ölçülür.

RİSK NASIL ÖLÇÜLÜR?

- Risk, **istatistiksel yöntemler** kullanılarak ölçülür.
- Riskleri belirlemek için geçmiş deneyimlerden faydalanılabileceği gibi, gelecek ile ilgili olayların da olma olasılığı üzerinde durulabilir.
- En iyi ve doğru sayılabilecek yöntem için ise **mevcut duruma ve eldeki verilere** bakılabilir.

RİSK DEĞERLENDİRME FAKTÖRLERİ NELERDİR?

- Birincisi, olayın meydana gelme olasılığıdır.
- Bu, geçmiş deneyimlere, istatistiksel verilere veya uzman görüşüne dayalı olarak tahmin edilebilir.

Oyuncunun basket
atma olasılığı var
mıdır?

RİSK DEĞERLENDİRME FAKTÖRLERİ NELERDİR?

- İkinci faktör, meydana gelen olayın sonuçlarıdır. Yani şiddetidir.
- Bu, kayıp veya hasar potansiyelinin yanı sıra olaydan kaynaklanabilecek ikincil etkileri de içerir.

Karşı takımın basket
atması ne kadar
etkilidir?

RİSK DEĞERLENDİRME FAKTÖRLERİ NELERDİR?

- Üçüncü faktör, **olay üzerinde uygulanabilecek kontrol düzeyidir.**
- Bu, hem olayın meydana gelme olasılığını azaltmak için alınabilecek önleyici tedbirleri hem de olay meydana gelirse sonuçlarını en aza indirmek için alınabilecek hafifletici önlemleri içerir.

Karşı takımın tekrar
basket atmaması için
ne yapılabilir?

RİSK YÖNETİMİ NEDİR?

- **Risk yönetimi**, hedeflere ulaşma yolundaki belirsizliklerin ve tehlikelerin belirlenmesi, analizinin yapılması ve ortaya çıkabilecek etkilerin değerlendirilmesi çalışmalarıdır.
- **Amacı**, karşı karşıya kalınabilecek tehlikelerin ve ortaya çıkabilecek tehditlerin oluşma ihtimalini ve etkilerini azaltmak için gereken hazırlıkları ve kontrolleri yapmak, süreçleri yürütmektir.

RİSK YÖNETİMİNİN FAYDALARI NELERDİR?

- Risklerin Önlenmesi
- Kararların İyileştirilmesi
- Kayıpların Azalması
- Kaynakların Etkin Kullanılması
- Yönetim Sorumluluğu

RİSK YÖNETİM SÜREÇLERİ NELERDİR?

- Risk Yönetiminin Planlaması (5N-1K / Ne-Nerede-Ne zaman-Nasıl-Neden-Kim)
 - Risklerin Belirlenmesi
 - Olasılık ve Şiddetin Belirlenmesi
- Risklere Karşı Hangi Önlemlerin Alınacağı Belirlenmesi
 - Risklerin Takip ve Kontrol Edilmesi

RİSK ANALİZİ NASIL YAPILIR?

- Risk analizi yapılmadan önce analizin yapılacağı alanda **deneyimli kişilerden bir ekip** oluşturulmalıdır.
- Ortaya çıkabilecek risklerin doğru bir şekilde belirlenebilmesi için ilgili alanda **deneyimli kişilerin değerlendirme yapması** gerekir.
- Yetkin olmayan kişiler riskleri doğru şekilde belirleyemezler. Bu durumda ortaya istenmeyen sonuçlar çıkabilir.

RİSK ANALİZİNİN FAYDALARI NELERDİR?

- Acil durumlar için her an hazırlıklı olabilir,
- Olası tehlike ve riskleri önceden tahmin edebilir ve hazırlığını yapabilir,
- Maddi ve manevi zararları minimuma indirebilir,
- Teknoloji seçimi ile güvenli bir çalışma ortamı yaratabilirsiniz.

RİSK ANALİZ YÖNTEMLERİ NELERDİR?

- **Fine-Kinley Analiz Metodu:** Tehlikenin çalışan, iş yeri ve çevresinde oluşturabileceği zararın etkisi değerlendirilir. Risk; ihtimal, frekans ve etkinin çarpımına eşittir.
- **Tehlike ve İşletibilme Analiz Metodu (HAZOP):** Kaza yaratabilecek durumların söz konusu olduğu durumlarda kullanılır. Genellikle sonuçları ve ortadan kaldırılması hedeflenir.
 - **L Tipi Matris Analiz Metodu:** Önlem alınması gereken tehlikelerin analizinde kullanılır. Basit ve tek kişinin uygulayabileceği bir yöntemdir.
- **Neden-Sonuç Analiz Metodu:** Olumsuz sonuçların nedenlerini belirtir. Bu analiz yöntemi, balık kılıçığı modelindedir.
- **İş Güvenlik Analiz Metodu:** İş ve görevlerin iyi bir şekilde tanımlandığı 4 aşamalı yöntemdir. Aşamalar; yapı, tehlikelerin belirlenmesi, risk analizi ve güvenlik ölçüsüdür.
- **Ön Tehlike Analiz Metodu:** Tehlikeli durum ve sistemleri gösteren kontrol listelerinin yardımı ile gerçekleşir.
 - **X Tipi Matris Analiz Metodu:** Deneyim ve öğrenilmiş bilgilere dayalı bir risk analiz yöntemidir.
 - **Olursa Ne Olur Analiz Metodu:** Aksaklıkların olası sonuçlarını ortaya çıkarır.

L TİPİ MATRİS ANALİZ METODU

- Risk değerlendirmesi için en kolay ve tek başına risk analizi yapmak zorunda olan analistler için ideal olan bu metotta “Riskin Şiddeti” ve “Riskin Olasılığı” parametreleri kullanılır.
 - Genellikle 5x5 matrisi kullanılarak yapılır.

Riskin Olasılığı	Riskin Şiddeti				
	1 (Önemsiz)	2 (Daha Az Önemli)	3 (Önemli)	4 (Çok Önemli)	5 (Acil)
1 (Çok Düşük)	1	2	3	4	5
2 (Düşük)	2	4	6	8	10
3 (Mümkün)	3	6	9	12	15
4 (Yüksek)	4	8	12	16	20
5 (Çok Yüksek)	5	10	15	20	25

Riskin Tanımı	Sonuç	Riskin Olasılığı (RO)	Riskin Şiddeti (RŞ)	Risk Skoru (ROxRŞ)	Alınacak Önlem	Sorumlu Personel

L TİPİ MATRİS ANALİZ METODU – ÖRNEK ANALİZ

Riskin Tanımı	Sonuç	Riskin Olasılığı (RO)	Riskin Şiddeti (RŞ)	Risk Skoru (ROxRŞ)	Alınacak Önlem	Sorumlu Personel
Kilit konumdaki personelin işten ayrılması	Birimdeki işlerin ve personele direkt bağlı süreçlerin aksaması	2	4	8	Birim içerisinde personelin işini yapabilecek başka bir personel görevlendirilmesi	Birim amiri / müdürü
Ülke genelini etkileyecek salgın hastalık olması	Eğitim-öğretimin uzaktan devam ettirilmesi	3	4	12	Uzaktan eğitim altyapısının hazır konumda tutulması	Bilgisayar merkezi ve akademik birimler

OLURSA NE OLUR ANALİZ METODU

- “Olursa ne olur metodu” işlemlerin herhangi bir aşamasında uygulanabilir ve daha az tecrübeli risk analistleri tarafından yürütülebilir.
 - Genel soru olan “Olursa Ne Olur?” ile başlar ve sorulara verilen cevaplara dayanır.
 - Aksaklıkların muhtemel sonuçları belirlenir ve sorumlu kişiler alınacak önlemler belirlenir.

"Olursa Ne Olur?"	Sonuç	Sonucun Etkisi			Alınacak Önlem	Sorumlu Personel
		Düşük	Orta	Yüksek		

OLURSA NE OLUR ANALİZ METODU – ÖRNEK ANALİZ

"Olursa Ne Olur?"	Sonuç	Sonucun Etkisi			Alınacak Önlem	Sorumlu Personel
		Düşük	Orta	Yüksek		
Kilit konumdaki personel işten ayrılırsa ne olur?	Birimdeki işler ve personele direkt bağlı süreçlerin aksar.		X		Birim içerisinde personelin işini yapabilecek başka bir personel görevlendirilmesi	Birim amiri / müdürü
Ülke genelini etkileyecek salgın hastalık olursa ne olur?	Eğitim-öğretimin uzaktan devam ettirilmesi gerekir.		X		Uzaktan eğitim altyapısının hazır konumda tutulması	Bilgisayar merkezi ve akademik birimler

ÖRNEK RİSK UYGULAMALARI

Birlikte yapalım...

- Grupların kendi içinde çalışması 10 dk
- Analizlerin tüm katılımcılarla değerlendirilmesi 20 dk

KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER!

Uzm. Deniz Aslıhan ÖZGÜROL

İdari ve Mali İşler Rektör Yardımcılığı

- **Dahili:** 4443
- **Eposta:** deniz.aslihan@bilkent.edu.tr

